

A KÚRIA
mint felülvizsgálati bíróság

Gfv.VII.30.133/2015/4.szám

A Kúria mint felülvizsgálati bíróság a Bihari Ügyvédi Iroda ügyintéző: dr. Bihari Krisztina ügyvéd által képviselt I.r. és II.r. felperesnek dr. Bohács Zsolt ügyvéd által képviselt alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt a Szegedi Járásbíróságon 21.P.20.252/2014. számon indult és a Szegedi Törvényszék 1.Pf.22.471/2014/4. számú jogerős ítéletével befejezett perében a jogerős ítélet ellen a felperesek részéről előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson - meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Kúria a jogerős ítéletet - a felülvizsgálati kérelemmel érintett részében - a per főtárgya tekintetében hatályában fenntartja; a jogerős ítélet másodfokú perköltségre vonatkozó rendelkezését hatályon kívül helyezi és kötelezi az I.r. és II.r. felpereseket, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg az alperesnek 37.400 (harminchétezer-négyszáz) Ft fellebbezési eljárási költséget, valamint az államnak felhívásra 48.000 (negyvennyolcezer) Ft fellebbezési eljárási illetéket.

Kötelezi az I.r. és a II.r. felpereseket, hogy egyetemlegesen fizessenek meg az alperesnek 15 napon belül 25.400 (huszonötezer-négyszáz) Ft felülvizsgálati eljárási költséget, valamint az államnak felhívásra 70.000 (hetvenezer) Ft felülvizsgálati eljárási illetéket.

Ez ellen az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felülvizsgálati kérelem elbírálása szempontjából lényeges

tényállás szerint az I.r. felperes mint lízingbevevő és az alperes mint lízingbeadó 2007. június 22-én lízingszerződést kötött, amelynek tárgya a szerződésben konkrétan meghatározott nyergesvontató volt. A gépjármű bruttó vételárát 19.200.000 Ft-ban rögzítették. A szerződés fizetési kötelezettségekre vonatkozó rendelkezései szerint az első lízingdíjat 3.200.000 Ft-ban, a tőketartozás összegét 16.000.000 Ft-ban, az ÁFA-t 3.200.000 Ft-ban állapították meg. A szerződés szerinti összes lízingdíj összegét 23.571.080 Ft-ban kötötték ki. A lízingszerződés 1. pontja szerint a szerződés elválaszthatatlan részét képezte az alperes lízingtevékenységére vonatkozó PLA/20060601/TEFI üzletszabályzata is.

A II.r. felperes és az alperes 2007. június 22-én garanciaszerződést kötött. Ennek 1. pontjában rögzítették: a szerződő felek előtt ismert tény, hogy az I.r. felperes és az alperes között lízingszerződés jött létre, amelynek alapján az I.r. felperest az alperes felé fizetési kötelezettségek terhelik.

A felperesek többször módosított keresetükben elsődlegesen a lízingszerződés egészének érvénytelenségére, másodlagosan a szerződés fizetési kötelezettségét előíró 6. pontja, illetve a mértékadó devizanemet CHF-ben meghatározó 3. pontja részleges érvénytelenségére alapítva, továbbá az egész üzletszabályzat, illetve annak konkrétan meghatározott pontjai érvénytelenségére hivatkozással, annak jogkövetkezményeként teljes körű elszámolást kívántak az alperessel. Álláspontjuk szerint az egész szerződés azért érvénytelen, mert nem tartalmazza a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (Hpt.) 210. § (2) bekezdése szerinti kötelező tartalmi elemeket. Az egész üzletszabályzat érvénytelenségére azzal az indokkal hivatkoztak, hogy az üzletszabályzat a Hpt. 209. § a)-d) pontjaiba ütközik, míg a konkrétan nevesített egyes pontjai a kereseti kérelemben megjelölt jogszabályokba.

A részleges érvénytelenség kapcsán a lízingszerződés 3. pontja tekintetében azt adták elő, hogy az alperesnek nincs engedélye pénzváltási tevékenységre figyelemmel a Hpt. 5. § (2) bekezdésére. A garanciaszerződés 2. pontjának mint a szerződés részleges érvénytelenségének a megállapítását jogszabályba ütközésre hivatkozással kérték.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Vitatta, hogy a szerződés egésze, illetve a felperesek által megjelölt részei az általuk hivatkozott okokból érvénytelenek lennének.

Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy a perbeli garanciaszerződés 2. pontjában írt rendelkezés, továbbá az alperes perbeli üzletszabályzatának III.1.e) pontja érvénytelen, ezt meghaladóan a keresetet elutasította.

Megítélése szerint a perbeli lízingszerződés nem minősül fogyasztói szerződésnek, mivel azt az I.r. felperes egyéni vállalkozóként folytatott gazdasági tevékenységével összefüggésben kötötte. Az alperes nem hitelintézet, hanem pénzügyi vállalkozás, ezért a Hpt. 209. §-a szerinti előírások rá nézve nem irányadóak. A Hpt. 210. § (2) bekezdését vizsgálva arra a következtetésre jutott, hogy a perbeli szerződés az abban foglalt rendelkezéseknek megfelel. Utalt arra is: az hogy az alperes LIBOR kamattal számolt-e, illetve hogy az első lízingdíj pontosan kinek fizetendő összeg, az érvénytelenség körében nem vizsgálható, az az elszámolásra tartozó kérdés.

A felperések, valamint az alperes fellebbezései folytán eljárás másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, a megfellebbezett rendelkezéseit részben és akként változtatta meg, hogy a II.r. felperes és az alperes között létrejött garanciaszerződés 2. pontjában írt meghatározott rendelkezés érvénytelen. Ezt meghaladóan e szerződési pont tekintetében a keresetet elutasította. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

A másodfokú bíróság többek között utalt arra, hogy a lízingszerződésben a felek a pénztartozást devizában határozták meg, az elszámolás alapját pedig az aktuális devizaárfolyam adta. Ez csak átszámítást jelentett, tényleges pénzváltást nem. A Hpt. 210. § (2) bekezdésében írt jogszabályi előírások alapján a kötelezettségek nemcsak akkor tekinthetők egyértelműen meghatározottnak, ha aztösszegszerűen vagy százalékos formában, hanem akkor is ha annak számítási módját határozzák meg a felek. A másodfokú bíróság utalt arra, hogy lízingszerződés esetén a lízingbe vevőnek lízingdíjat kell fizetnie, amely magában foglalja a lízingdíj tőkerészét, az erre számított ÁFA-t és a kamatot. A perbeli szerződés mindezeket tartalmazza, és rendelkezett a törlesztések ütemezéséről is. A lízingszerződés ezáltal tartalmilag nem hiányos, a felperések által előadott indokok miatt nem érvénytelen.

A jogerős ítélet ellen előterjesztett felülvizsgálati kérelmükben a felperések a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és a perbeli lízingszerződés 3. és 6. pontja, az üzletszabályzat I.18.b. és VIII.2. pontja érvénytelenségének megállapítását kérték. Állították, hogy a jogerős ítélet eljárásjogi és anyagi jogi okokból is jogszabálysértő.

Eljárásjogi jogszabálysértésként jelölték meg, hogy fellebbezésük nem irányult a teljes lízingszerződés érvénytelenségének a megállapítására, ezért a másodfokú bíróság a Pp. 253. § (3) bekezdésének megsértésével hozta meg a jogerős ítéletet. Állították, hogy a Pp. 213. § (1) bekezdése ellenére az eljárás bíróságok nem bírálták el teljes terjedelmében kereseti kérelmüket, az elszámolást akkor is le kellett volna folytatniuk - az

előtörlesztés miatt - ha a perbeli lízingszerződést érvényesnek találják. Nem bírálták el továbbá azt a kereseti kérelmet sem, hogy a lízingszerződés nem jött létre, mint deviza alapú szerződés. Eljárásjogi jogszabálysértésként hivatkoztak a Pp. 163. §-a és 3. § (3) bekezdésének sérelmére, mivel az elsőfokú bíróság semmilyen tájékoztatást nem adott a bizonyítással kapcsolatban a peres feleknek. Állításuk szerint a jogerős ítélet a Pp. 221. § (1) és (3) bekezdésébe is ütközik, mivel a másodfokú bíróság nem tett eleget az egyedi lízingszerződés 3. pontja, valamint az üzletszabályzat I.18.b. és VIII.2. pontok vonatkozásában az indokolási kötelezettségének.

Anyagi jogi jogszabálysértésként a Hpt. 210. § (2) bekezdésére hivatkoztak, azt állítva, hogy a szerződés nem határozza meg egyértelműen a kamatot, ugyanakkor azt is állították, hogy az a LIBOR mértékével egyező. Sérelmezték továbbá a költségek feltüntetésének hiányát, amely ugyancsak részleges érvénytelenséget eredményez. Vitatták azt is, hogy az üzletszabályzat I.18.a pontja ténylegesen az árfolyamváltozásból eredő kötelezettséget terhelne a felperesekre. Az üzletszabályzat VIII.2. pontjával kapcsolatos ténymegállapítások a Hpt. 77. § (2) bekezdésébe, a Ptk. 205. § (3) bekezdésébe és a Ptk. 277. § (4) és (5) bekezdéseibe ütköző módon jogszabálysértő. Állításuk szerint az eljáró bíróságok nem vizsgálták az árfolyamrés költségként való feltüntetésének hiányát és azt sem, hogy a perbeli jogügylet alapján az I.r. felperes milyen költségek és díjak megfizetésére köteles.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte. Álláspontja szerint a jogerős ítélet a felperesek felülvizsgálati kérelmében hivatkozott indokokból nem jogszabálysértő.

A Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta és azt kizárólag a perköltség vonatkozásában találta jogszabálysértőnek.

I. A felperesek felülvizsgálati kérelmében megjelölt eljárásjogi jogszabálysértések

A felperesek eljárásjogi jogszabálysértésként hivatkoztak a Pp. 253. § (3) bekezdésére. A Kúria egyetért a felperesekkel abban, hogy a másodfokú eljárásban már nem a lízingszerződés egészének, csak annak egyes pontjai érvénytelenségének megállapítását kérték. A Kúria szerint ugyanakkor elvárható lett volna a felperesek részéről, hogy a fellebbezésükben ezt a nyilatkozatukat egyértelművé, félreérthetetlenné tegyék. A jogerős ítélet ezzel kapcsolatos téves megállapítása, ugyanakkor a perköltségen túlmenően nem hatott ki az érdemi döntés helytállóságára.

A Kúria álláspontja szerint a jogerős ítélet valamennyi kereseti

kérelmet elbírálta. A másodfokú bíróság a garanciaszerződés 2. pontja meghatározott rendelkezésének érvénytelenségét megállapította, ezt meghaladóan az elsőfokú bíróság keresetet elutasító ítéletét helybenhagyta. A felperesek a 2014. október 20-án megtartott tárgyaláson akként nyilatkoztak: „Az érvénytelenségre tekintettel kívánunk teljes körűen elszámolni az alperessel”. A másodfokú bíróság jogi álláspontja az volt, hogy a felperesek által hivatkozott érvénytelenségi okok nem állnak fenn, illetve ami megállapításra került az a fizetési kötelezettségre nem hatott ki, így a kért, az érvénytelenségre tekintettel előterjesztett elszámolási igény alaptalan. A felperesek állításával szemben tehát a másodfokú bíróság a per tárgyává tett minden kérdésben döntött.

A felpereseknek a Pp. 163. § (1) bekezdésének megsértésével, illetve a tájékoztatási kötelezettség elmulasztásával kapcsolatos jogi érvelésének a perbeli jogvita eldöntése szempontjából – a később kifejtettek szerint – önmagában azért sincs jelentősége, mert a per tárgyát képező kérdésekben a csatolt dokumentumok alapján megalapozottan lehetett állást foglalni az érvénytelenség kérdésében.

A Kúria megítélése szerint a másodfokú bíróság indokolási kötelezettségének a szükséges terjedelemben eleget tett, a jogerős ítélet megfelel a Pp. 221. §-a szerinti követelményeknek.

II. A felperesek felülvizsgálati kérelmében megjelölt anyagi jogi jogszabálysértések

A Kúria egyetért az eljáró bíróságokkal abban, hogy az I.r. felperes és az alperes között deviza alapú lízingszerződés jött létre. E szerződés 3. pontja mértékadó devizanemként a CHF-et jelölte meg. Az I.r. felperes maga nyilatkozott úgy a 2014. április 28-án megtartott tárgyaláson: tudta, hogy deviza alapú szerződést kötött. Önmagában az, hogy a lízingszerződés 6. pontjában a lízingdíj, a nettó vételár stb. forintban kerültek meghatározásra, nem jelenti azt, hogy nem deviza alapú szerződés jött létre.

Az irányadó kamatra vonatkozó felülvizsgálati kérelem kapcsán a Kúria elsőként a Hpt. 2. számú melléklet I.11. pontjában rögzített fogalom meghatározásra utal, amely szerint a pénzügyi lízing ellenszolgáltatása a lízingdíj, amely a tőketörlesztő és kamattörlesztő részletek összességéből áll. A kamattörlesztő rész azonban nem azonos a kölcsönszerződés esetén járó kamattal, ugyanis lízingszerződés esetén a lízingbe vevő a lízingtárgyat kapja ideiglenes használatba, amelyért használati díjat köteles fizetni.

A Kúria megítélése szerint a perbeli lízingszerződés 6. pontja, az üzletszabályzat I.18.a) és b) pontja, valamint VIII.2. pontja sem érvénytelen.

Az üzletszabályzat I.10. pontja értelmében „A lízingdíj magában foglalja a lízingbevevők tőketartozását (a lízingtárgy nettó beszerzési ára), és a tőkére számított ÁFA-t, valamint a kamatot”. Az egyedi lízingszerződés alapján megállapítható a nettó vételár összege 16.000.000 Ft, az ÁFA összege 3.200.000 Ft, az első lízingdíj 3.200.000 Ft, valamint a rendszeres lízingdíjak (szerződéskötés időpontjában alapul vett adatok szerint 60x339.518 Ft, összesen 20.371.080 Ft). Az összes lízingdíj, amelyben az első lízingdíj is szerepel 23.571.080 Ft. Ezen adatok alapján az I.r. felperest terhelő kamatrész (az azt befolyásoló referenciakamat és az árfolyam változatlanlansága esetén), 1.171.080 Ft lett volna, amit 60 hónap alatt kellett visszafizetni.

A kamatrész tehát nem százalékos mértékben (ilyen követelményt a Hpt. 210. § (2) bekezdése még kölcsönszerződés esetére sem tartalmaz), de kiszámítható módon abszolút értékben, a lízingdíj pedig egyértelműen meghatározásra került a szerződésben. A lízingdíj, a referencia kamat és árfolyamváltozását követte. Tekintettel arra, hogy mind a referenciakamat, mind az árfolyam változott, az I.r. felperest nem a 60x339.518 Ft mértékű lízingdíj fizetési kötelezettség terhelte, sem a normál, sem a fix konstrukció mellett. Az I.r. felperes a szerződés megkötésekor a normál devizakonstrukciót választotta, majd saját kérésére tértek át a fix kamatkonstrukcióra. E két konstrukció közötti különbség a változások érvényesítésének módja, ideje tekintetében állt fenn.

A Kúria megítélése szerint az üzletszabályzat I.18.a) pontja a referenciakamat változására utaló rendelkezés. A fix devizakonstrukció esetén érvényesül az üzletszabályzat VIII.2. pontja, amely a kamatváltozás elszámolásának módját szabályozza. A referencia kamat, mint mértékadó kamatláb meghatározása – összevetve a lízingszerződés 6. pontjában szereplő lízingdíjjal – nem azonos a szerződés alapján felszámított ügyleti kamattal, csak annak kiinduló, annak mértékét befolyásoló tényező. A lízingbevevő által fizetendő kamatrész a referencia kamat változásaitól is függ. A kamatrész ilyen meghatározása, amely szerint annak alapjául a referencia kamat szolgál, a 2/2012.(XII.10.) PK véleményben kifejtettekre is jogszerű. A Kúria szerint egy nyereségorientált vállalkozásnál még kölcsönszerződés esetében sem lehetséges, hogy tömegesen a referencia kamatot kösse ki ügyleti kamatként, mert az még működési költségeit sem fedezné. Mindezek alapján nem helytálló az a felperesi álláspont, hogy az I.r. felperest a tőke és annak az üzletszabályzat I.12.c) pontjában meghatározott mértékű kamata megfizetésének kötelezettsége terhelte. Erre tekintettel a fellebbezési eljárásban általa csatolt elszámolás nem helytálló.

Nem helytálló a felpereseknek az az érvelése sem, hogy a lízingszerződés az I.r. felperes előtörlesztése folytán megszűnt. A

fentiekből következően ugyanis a felperesek által számítottak nem felelnek meg a szerződésben és az annak részét képező ÁSzF-ben írtaknak. A Kúria megítélése szerint abból, hogy az összes lízingdíjban szerepelt a vételár előleg (első lízingdíj) nem következik, hogy az után is kamatrész került felszámításra.

Az üzletszabályzat I.18.b) pontja a helytelen szóhasználat ellenére azt rögzíti, hogy a fizetési kötelezettség nagyságára az árfolyamváltozás kihat. A devizaalapú szerződések esetén pedig - figyelemmel a 6/2013.PJE határozat 1. pontjára - a konstrukció lényegéből következően az árfolyamváltozás pozitív, negatív hatása nem a pénzügyi intézménynél jeleni meg.

A felperesek felülvizsgálati kérelmükben a kétnemű árfolyam alkalmazását is sérelmezték. A 2/2014. PJE határozat 3. pontja szerint annak alkalmazása fogyasztói szerződésekben tisztességtelen, de jelen per tárgya nem fogyasztói szerződés volt. E körben a Ptk. szerinti megtámadási határidőt a felperesek elmulasztották. A Kúria utal rá, hogy a perbeli lízingszerződés esetén nem az alperes által meghatározott vételi, illetve eladási árfolyam került alkalmazásra, hanem az alperestől független intézményé, amely által alkalmazott árfolyam mind a szerződés megkötésekor, mind annak fennállása alatt nyilvános volt. Így az ebből származó költség meghatározásra került.

Az alperest terhelő tájékoztatási kötelezettség megsértésére a felperesek az eljárás során nem hivatkoztak, így ezt a Kúria a felülvizsgálati eljárás keretei között érdemben nem vizsgálhatta. Ezért csak utal arra, hogy az I.r. felperes személyes meghallgatásán tett nyilatkozata alapján az állapítható meg, hogy kizárólag annak nem volt tudatában, hogy milyen mértékben emelkedhet a lízingdíj. E körben az alperest tájékoztatási kötelezettség nem terhelte, mert a lízingdíj emelkedésének mértéke előtte sem volt ismert. Így a felperesek által e körben hivatkozott jogszabályi rendelkezések megsértése nem volt megállapítható.

A Kúria hangsúlyozza, a lízingszerződésnek nem szükséges tartalmi eleme a díjak, költségek meghatározása. Ha azok egyértelműen meghatározásra nem kerültek, az a szerződés érvénytelenségét nem eredményezi.

A felperesek hivatkoztak arra, hogy az alperes olyan költségeket, díjakat (ügyviteli, kezelési stb.) is felszámolt, amelyre nem volt jogosult. A költség, díj jogosulatlan felszámítása azonban nem a szerződés érvénytelenségét eredményezi, hanem a felek közötti elszámolás körében értékelendő.

A Kúria mindezekre figyelemmel a jogerős ítéletet a per főtárgya tekintetében a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában

fenntartotta, a perköltségre vonatkozó részében a Pp. 275. § (4) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte és az 5/2013. PJE határozat 2.b. pontjára is figyelemmel rendelkezett a fellebbezési költségekről, az alperes által lerótt fellebbezési eljárási illeték felének figyelembe vételével.

A felülvizsgálati eljárásban túlnyomó részt pervesztes felpereseket a Pp. 270. § (1) bekezdése szerint irányadó, Pp. 81. § (1) bekezdése alapján egyetemlegesen kötelezte az alperest megillető perköltség megfizetésére - figyelemmel a 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 3. § (3), (5) bekezdéseiben írtakra -, amely az ÁFA-t is tartalmazza.

A felperesek illetékeljegyzési joga folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket a 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 15. §-a alapján a felperesek kötelesek megfizetni.

Budapest, 2015. november 24.

Dr. Vezekényi Ursula sk. a tanács elnöke, Dr. Osztovits András sk. előadó bíró, Dr. Pethőné dr. Kovács Ágnes sk. bíró

A kiadmány hitelül:

/Seres Józsefné/
bírószági tisztviselő